

АНАЛІЗ УМОВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІСНУЮЧОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖСПЕЦТРАНССЛУЖБИ

В роботі проведено аналіз умов функціонування існуючої системи управління Держспецтрансслужби з метою поліпшення ефективності її функціонування.

В работе проведен анализ условий функционирования существующей системы управления Госспецтрансслужбы с целью улучшения эффективности её функционирования.

In the paper the analysis of functioning conditions of existing management system of Derzhspetstranssluzhba (State Special Service of Transport) is conducted with the purpose of improvement of its functioning efficiency.

Постановка проблеми

Транспортне забезпечення є одним з важливих елементів, від яких залежить успішне виконання господарчих планів у мирний час, а також військових завдань в особливий період.

Очевидно, що виконання заданого обсягу перевезень буде значною мірою залежати від надійності технічного прикриття транспортної мережі, яке покладено на Державну спеціальну службу транспорту (ДССТ), яка сьогодні входить до складу Міністерства транспорту та зв'язку України, але у воєнний час вирішує завдання із транспортного забезпечення бойових дій Збройних Сил (ЗС). Перетворення залізничних військ Міністерства оборони в ДССТ супроводжувалося значною зміною й розширенням завдань, покладених на них. Разом з тим, система управління ДССТ залишалася практично такою, якою вона була тоді, коли залізничні війська вирішували завдання тільки з прикриття залізниць.

Актуальність

У процесі реформування залізничних військ в ДССТ, як основній силі технічного прикриття залізниць, були запропоновані деякі заходи щодо підвищення ефективності системи управління. Практика показала, що головною перешкодою на шляху реалізації цих заходів є недосконалість науково-теоретичної бази формування і функціонування системи управління технічним прикриттям транспортної мережі у сучасних умовах. До того ж, відсутність загальних і часткових критеріїв оцінки якості системи управління і її окремих елементів не дозволяє установити реальний ступінь відповідності існуючої системи пропонованим вимогам, а також об'єктивно оцінити переваги і недоліки

нових пропозицій щодо удосконалення управління силами і засобами технічного прикриття.

Основний матеріал

Організація управління військами докладно розглянута в роботах радянських вчених Алтухова П. К., Афонського І. В., Беспалова В. А., Веремєєва А. А., Гладких В. П [1 – 3]. Сучасні погляди на загальну теорію управління військами були висловлені вченими України в ряді наукових праць [4 – 5].

На жаль, дослідження щодо удосконалення системи управління силами технічного прикриття не набули подальшого розвитку в Україні в пострадянський період.

Проведений аналіз існуючої системи управління Державної спеціальної служби транспорту показує, що її можливості не повністю відповідають обсягу завдань, які нині вирішують підрозділи ДССТ на технічному прикритті транспортної мережі. В нових умовах органи управління обробляють інформацію і приймають рішення не завжди своєчасно і обгрунтовано.

Це пояснюється такими чинниками:

- зростання навантаження на органи управління ДССТ у зв'язку з переходом до Міністерства транспорту і поширенням при цьому завдань технічного прикриття національної транспортної мережі;

- зростанням у нових умовах відповідальності органів управління ДССТ за прийняття своєчасних і обгрунтованих рішень з технічного прикриття;

- скороченням в останні роки кількості частин і чисельності особового складу підрозділів ДССТ;

- появою нових автоматизованих систем управління підрозділами, які потребують більш високої кваліфікації посадових осіб;

- не вирішеністю кадрових проблем укомплектування органів управління ДССТ.

Звідси виникає необхідність удосконалення існуючої методики обґрунтування вимог до системи управління ДССТ.

Це пов'язано з недоліками існуючої методики обґрунтування вимог до системи управління, які стали більш помітними в умовах зростання навантаження на органи управління. Можна говорити про те, що існуюча методика оцінювання укомплектованості та професійної підготовки органів управління є недостатньо коректною [6, 7]. Крім того, в існуючій методиці відсутній порядок розрахунку такого показника, як необхідна кількість пунктів управління в системі управління.

У роки Великої Вітчизняної війни планування виробничої діяльності залізничних військ фронту звичайно не виходило за рамки порівняно нескладних аналітичних розрахунків, тобто перебувало в прийнятних межах можливостей апарату управління всіх рівнів, хоча, безумовно, для прогнозування і найпростішого моделювання ситуацій, аналізу й оцінювання варіантів можливих рішень були потрібні більші фізичні й розумові зусилля відповідних посадових осіб, залучення їхнього досвіду, інтуїції і таланта. Слід зазначити, що в минулому був досягнутий високий рівень підготовки більшої частини фахівців в органах управління залізничних військ.

Зовсім інше положення склалося в післявоєнний період і особливо нині. Безупинно зростає динамізм ситуацій у політичній, соціально-економічній і оперативно-стратегічній обстановці, що значно ускладнює їхній своєчасний й об'єктивний аналіз і оцінювання традиційними емпірично-інтуїтивними методами. Тут проявляється відома закономірність управління складними об'єктами, відповідно до якої складність завдань управління перебуває в експонентній (у найпростіших випадках – квадратичній) залежності від динаміки зміни інформаційних факторів керованої ситуації, що, у кінцевому рахунку, приводить до формування так званого другого інформаційного бар'єру [2].

Аналіз ролі і місця системи управління, умов її функціонування, усієї сукупності факторів у їхній взаємозалежності і взаємовпливи дозволяє встановити, що на сучасному рівні вимог до системи управління зростає ціна часу і якості рішення. Забезпечення необхідної опера-

тивності управління, при досить високому рівні інших складових цього процесу, досягається наявністю в системі управління цілого ряду відповідних властивостей. До числа найбільш важливих з них, не применшуючи значимості й інших, можна віднести дві узагальнені властивості: стійкість і працездатність. Такий підхід цілком виправданий. Стійкість управління досягається виконанням ряду організаційно-технічних заходів. Як було показано раніше, заходи щодо забезпечення необхідної живучості є основними. Працездатність органу управління досягається наявністю особового складу, його кваліфікацією і злагожденістю у роботі.

Аналіз особливостей виконання завдань за штатним призначенням силами ДССТ дозволив установити, що їхня специфіка певною мірою посилює вимоги до системи управління, рівні підготовки посадових осіб органу управління. Причому суть посилення вимог міститься в необхідності створення і утримання в системі управління деякого резерву часу. Наявність такого резерву зумовлено необхідністю в ході оперативного управління виконувати досить складні операції з аналізу і прийняття рішень у зв'язку з невиконанням встановлених завдань деякими виконавцями. Наявність такого резерву необхідна для своєчасного впливу на виниклу ситуацію: посилення органів управління, виділення ресурсів виконавцям у зв'язку з втратами або збільшенням обсягу відновлювальних робіт.

Разом з тим, можна з достатньою упевненістю зробити висновок про вирішальний вплив фактору управління на загальний вигляд і ефективність функціонування систем відновлення і технічного прикриття транспортної мережі. Більш того, ступень цього впливу має тенденцію зростання, а реалії сьогодення вимагають виходу на зовсім інший, якісно новий рівень управління складним виробничим процесом.

У сучасних умовах вироблення управлінських рішень є найбільш складним завданням, а ціна вчасно прийнятого обґрунтованого рішення з відновлення, технічного прикриття транспортної мережі у сучасних умовах постійно зростає. Це зумовлено значимістю транспортних комунікацій для транспортного забезпечення військ.

Висновки

Існуюча система управління ДССТ свідчить про те, що рівень працездатності органів управління неповною мірою відповідає обсягу

тих завдань, які підрозділи ДССТ повинні вирішувати за своїм призначенням. Це негативно впливає на ступінь реалізації підрозділами Служби своїх виробничих можливостей під час відновлення пошкоджених об'єктів. Нині прогнозування укомплектованості органів управління в ході виконання завдань здійснюється на основі не зовсім коректної оцінки можливих втрат особового складу органів управління, а саме за коефіцієнтом втрат, загальним для всіх підрозділів ДССТ. Існуючий спосіб підбору спеціалістів для укомплектування органів управління є недосконалим. Існуючі методики обґрунтування вимог до системи управління неповною мірою враховують деякі істотні фактори роботи органів управління Держспецтрансслужби.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Основы теории управления войсками [Текст] / П. К. Алтухов и др. – М.: Воениздат, 1984. – 221 с.
2. Беспалов, В. А. Наука и искусство принятия управленческих решений [Текст] : учебн. пособие / В. А. Беспалов. – К.: Высш. шк., 1985 – 135 с.
3. Веремеев, А. А. Эффективность системы управления как функция работоспособности органов управления [Текст] / А. А. Веремеев, В. П. Гладких // Сб. тр. ВАТТ. – СПб., 2004. – Вып. 42 (54). – С. 9.
4. Теоретичні основи оцінки боєздатності органів управління Держспецтрансслужби при виконанні завдань за призначенням [Текст] / М. І. Мальков та ін. // Тези LXVI міжн. наук.-практ. конф. «Проблеми та перспективи розвитку залізничного транспорту» (11-12.05.2006). – Д.: Вид-во ДНУЗТ, 2006. – 281 с.
5. Мальков, М. И. Выработка решений восстановления, развития и интеграции производственных объектов транспорта [Текст] / М. И. Мальков, А. В. Радкевич, И. Д. Павлов // Вісник Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. – 2005. – Вип. 6. – Д.: Вид-во ДНУЗТ, 2005. – С. 126-131.
6. Денисов, А. А. Теории больших систем управления [Текст] / А. А. Денисов, Д. Н. Колесников. – Л.: Энергоиздат, 1982. – 288 с.
7. Кульба, В. В. Управление в чрезвычайных ситуациях [Текст] / В. В. Кульба, Н. А. Архипов. – М.: Высш. шк., 1994. – 196 с.

Надійшла до редколегії 24.12.2008.